

Aanvraag inzake organisatiespecifieke begrotingssubsidie voor OCO in 2022

Versie 23 november 2021

Prioritering

Hoofddijn van de recente gesprekken tussen OCO en OJZ is de prioritering van kansengelijkheid. OCO handelt reeds vanuit een historische binding met dit thema: Het Schaapman-vonnis stelt dat het onaanvaardbaar is om achterstanden te laten voortbestaan zonder maatregelen te nemen. In die context bepleit het amendement Schaapman onafhankelijke informatie voor ouders.

Wat met OJZ ter verduidelijking over kansengelijkheid is gewisseld kan als volgt samengevat worden: OCO biedt vijf basisdiensten (informatie, schoolkeuze, advies, voorlichting, invloed) voor alle Amsterdamse onderwijsgebruikers en ontplooit extra activiteiten gericht op kansengelijkheid. Met deze extra activiteiten draagt OCO bij aan de brede inzet voor kansengelijkheid die reeds op gang is gekomen vanuit landelijk en lokaal beleid. Bovendien helpen deze activiteiten om het bereik van de basisdiensten te vergroten onder kansarme Amsterdammers.

De uitgangssituatie daarbij is dat OCO ouders in de verschillende stadsdelen in gelijke mate bereikt, Zuidoost scoort iets ondergemiddeld, Nieuw-West bovengemiddeld, Noord gemiddeld. Ook de spreiding naar schoolweging is goed te noemen. Met andere woorden: de afgelopen jaren waren ouders 'buiten de ring' of op scholen met een hoge schoolweging niet ondervertegenwoordigd – zoals vaak wordt verondersteld – maar gelijk vertegenwoordigd in het cliëntenbestand van OCO. Wel moet onderkend worden dat de (ongevraagde naams)bekendheid van een relatief kleine organisatie als OCO per definitie laag is. OJZ vraagt aan OCO om te werken aan vergroting van de bekendheid zodat meer ouders OCO weten te vinden en daarbij gericht te werken aan het bereiken van kansarme groepen in Nieuw-West, Noord en Zuidoost.

Daarbij is besproken dat dit een paradox met zich meebrengt: een goed vindbare website en telefonische helpdesk zijn qua bereik het meest efficiënt, maar het bereiken van meer ouders in kwetsbare wijken die weinig vertrouwen hebben in instituties vraagt juist fysieke ontmoetingen. Daarom is het plan om meer de wijk in te trekken en het directe contact te zoeken in de vorm van voorlichtingen en gastsprekuren in samenwerking met maatschappelijke partners zoals studiebegeleiding, bibliotheken en vrouwenorganisaties. OCO ondernam al fysieke activiteiten in 2020 en voert de frequentie daarvan verder op in 2022. Daarmee verschuift voorlopig de balans tussen digitale en fysieke inspanning.

Hopelijk draagt het bij aan groei van het totaal aantal behandelde dossiers, maar het kan per saldo ook betekenen dat OCO minder ouders heeft bereikt aan het einde van het jaar. Als dat is te verantwoorden met gegevens dat er wel meer ouders in kwetsbare wijken zijn bereikt, dan is dat verdedigbaar. Maar er moet vooraf ook gewaarschuwd worden voor de onzekerheden die ermee gepaard gaan: Dat geldt zowel de afhankelijkheid van partnerinstellingen, als de vraag hoe groot de opkomst zal zijn en hoeveel contact nodig is om het vertrouwen van ouders te winnen.

Functie 1

Informatie

Doel

Website met actuele en betrouwbare artikelen die ouders, leerlingen en mbo-studenten de weg wijst in het onderwijssysteem en antwoord geeft op vragen over rechten en plichten in het onderwijs. De website fungeert zowel voor ouders, leerlingen en mbo-studenten als voor medewerkers van OCO als kennisbank. Daarnaast vervult de website een belangrijke rol in de vindbaarheid van de helpdesk (voor de adviesfunctie van OCO). Incidentele blogberichten informeren over relevante ontwikkelingen die bijdragen aan leerrecht en/of kansengelijkheid.

Activiteit

De website bevat momenteel circa 370 vraag en antwoord artikelen. Deze worden volgens een meerjarige redactiekalender onder handen genomen.

Opbrengst

De minimale opbrengst voor 2022 is dat 100 artikelen geactualiseerd zijn. Blogberichten verschijnen tenminste eenmaal per maand.

Functie 2

Schoolkeuze

Doel

Dekkend aanbod op de website met onderscheidende keuzeinformatie ten behoeve van bewuste en verantwoorde schoolkeuze in Amsterdam, voor po, vo, sbo, so, vso en mbo.

Activiteit

De bestaande keuzeinformatie op de website actualiseren en doorontwikkelen.

Opbrengst

Naast de beschrijvende informatie zijn ook resultaten toegevoegd, zoals referentieniveau in het po, opstroom en afstroomcijfers in het vo en cijfers over voortijdig schoolverlaten in het mbo.

Functie 3

Advies

Doel

Informatie en advies bij respectievelijk vragen over of problemen met school.

Activiteit

Helpdesk bieden via telefoon, WhatsApp, e-mail, of in een persoonlijk gesprek op kantoor. Als onderdeel van de speerpunt 'De wijk in!' reist de helpdesk in 2022 door de stad voor gastsprekuren bij maatschappelijke partnerorganisaties.

Opbrengst

1.250 à 1.500 geregistreerde dossiers per jaar (plafond 2.000 per jaar). Het streven is dat 100 à 150 dossiers daarvan via gastsprekuren binnenkomen.

Functie 4

Voorlichting

Doel

Ouders (of leerlingen of mbo-studenten) voorbereiden op belangrijke keuzemomenten en bewust maken van rechten en plichten.

Activiteit

Voorlichtingen verzorgen over overstapmomenten en rechten & plichten. De voorlichtingen over overstapmomenten vinden meestal plaats op scholen of in samenwerking met kinderopvangorganisaties. Dit zijn voorlichtingen voor verschillende leeftijdsgroepen: over de keuze van (voorschool en/of) basisschool, de overstap van po naar vo, of de overstap van vmbo naar mbo. De ambitie is om in 2022 ook een voorlichtingsprogramma te ontwikkelen voor mbo-studenten. Voorlichtingen met maatschappelijke partnerorganisaties zijn gericht op rechten en plichten of een thema op verzoek.

Opbrengst

60 à 80 voorlichtingen, waarvan 20 à 30 in samenwerking met maatschappelijke partnerorganisaties in kwetsbare wijken.

Functie 5

Invloed

Doel

Ouders (en desgevraagd ook leerlingen en mbo-studenten) faciliteren om invloed uit te oefenen op het onderwijsbeleid en waar nodig het leerrecht beschermen door als belangenorganisatie op te treden.

Activiteit

Versterken van formele medezeggenschap door uitwisseling van kennis en ervaringen via het platform Raadgevers.

Naast formele medezeggenschap binnen de schoolorganisatie is ook invloed mogelijk via andere kanalen: publiciteit, toezichthouders, politiek. Als ouders zich organiseren om actie te voeren om een probleem aan te kaarten of verandering op gang te brengen, dan deelt OCO desgevraagd kennis over mogelijkheden om invloed uit te oefenen. Ingeval van een collectieve klacht kan OCO via de adviesfunctie van de helpdesk ondersteunen bij een collectieve klachtenprocedure.

Waar nodig treedt OCO zelf op als belangenorganisatie om het leerrecht te beschermen door zaken te agenderen of signaleren, op lokaal niveau richting schoolbesturen, samenwerkingsverbanden en gemeente en op landelijk niveau als lid van de Ouderadviesraad van Ouders & Onderwijs.

Opbrengst

Minimaal twee bijeenkomsten van Raadgevers per jaar. Van de overige activiteiten t.b.v. invloed kan vooraf geen frequentie aangegeven worden omdat dit afhankelijk is van de situaties die zich voordoen, in de verantwoording wordt verslag gedaan wanneer zich relevante ontwikkelingen voordoen.

Steunpunt passend onderwijs

Een bijzondere ontwikkeling is het recent verschijnen van de leidraad voor samenwerkingsverbanden van OCW 'Samen bouwen aan ouder- en jeugdstaunpunten' voor passend onderwijs en daarbij aan te sluiten bij bestaande voorzieningen. Aangezien OCO deze functie feitelijk al vervult in Amsterdam zou het logisch zijn dat de samenwerkingsverbanden OCO inschakelen als ouders of leerlingen behoefte hebben aan onafhankelijke ondersteuning over passend onderwijs. Als samenwerkingsverbanden en scholen daadwerkelijk naar OCO gaan verwijzen, dan is dat een kans om de bekendheid van OCO te vergroten en de samenwerking met het onderwijsveld te verstevigen, met behoud van de onafhankelijke positie (wat een belangrijk criterium is in de leidraad van OCW). De leidraad vraagt de samenwerkingsverbanden ook om goede afstemming met gemeentes. De ontwikkelingen zijn nog te pril om verder op te nemen in deze aanvraag en zullen worden afgestemd met samenwerkingsverbanden en gemeente.

Vijf thema's

Drempels, beoordeling, ontwikkeling, lerarentekort, NPO

Doel

Bijdragen aan kansengelijkheid op thema's waar OCO iets kan toevoegen aan de maatschappelijke discussie door zaken te belichten vanuit ouder- of leerlingperspectief.

Activiteit

Verzorgen van publicaties en organiseren van bijeenkomsten over de thema's drempels, beoordeling, ontwikkeling, lerarentekort en Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Bij bijeenkomsten wordt geëxperimenteerd met co-creatie van ouders, leerlingen en onderwijsprofessionals en social design om interactie te bevorderen.

Opbrengst

Aandacht voor alle vijf thema's in incidentele blogberichten. Minimaal één bijeenkomst over één van de thema's, eventueel in combinatie met een bijeenkomst van Raadgevers.

Speerpunt

De wijk in!

Doel

Bereiken en empoweren van minder digitaal actieve ouders in kwetsbare wijken.

Activiteit

Voorlichtingen en gastspreekuren houden bij maatschappelijke partners. OCO werkt al langer samen met maatschappelijke (non-profit)organisaties die leerlingen ondersteunen buiten schooltijd, om de horizon van leerlingen te verbreden zoals IMC Weekendschool, te coachen bij de overstap po-vo zoals het SKC, of te ondersteunen met studievaardigheden en pedagogische begeleiding zoals de Weekendacademie of Studiezalen. In 2021 lopen experimenten met voorlichtingen en gastspreekuren bij vrouwenorganisaties zoals Nisa for Nisa, Prachtvrouwen en Single Super Mom. Afhankelijk van de uitkomsten worden deze doorgezet in 2022 en wordt gezocht naar meer vrouwenorganisaties waar voorlichtingen en gastspreekuren kunnen plaatsvinden. Ook wordt samenwerking gezocht met migrantenorganisaties. Eind 2020 start een pilot voor een gastspreekuur op drie vestigingen van de OBA: Osdorp, de Banne en Bijlmer. Deze pilot loopt door tot week 18 van 2022 en wordt dan geëvalueerd en hopelijk vervolgd.

Opbrengst

Het streven is in 2022 om 20 à 30 voorlichtingen te realiseren in samenwerking met maatschappelijke partnerorganisaties en 100 à 150 geregistreerde dossiers via gastspreekuren.

Toelichting op opbrengsten, registratie en verantwoording

Van unieke pageviews naar op te leveren content

Na groei in de afgelopen jaren van het bezoek aan de website ligt het accent voorlopig op onderhoud. Het aantal unieke pageviews in 2020 was 1,3 miljoen en zal over 2021 naar verwachting rond de 1,5 miljoen uitkomen. Actualisering van artikelen kan in 2022 leiden tot schommelingen in de bezoekcijfers, met enerzijds groei door het actualiseren en verrijken van artikelen en anderzijds krimp door het verwijderen van verouderde artikelen. Een ruwe schatting is dat het websitebezoek in 2022 tussen de 1,2 en 1,8 miljoen unieke pageviews zal liggen. Omdat in 2022 niet gestuurd wordt op groei maar op onderhoud is gekozen de opbrengsten niet in unieke pageviews uit te drukken, maar als op te leveren content. Dit geldt zowel voor het deel van de website met vragen en antwoorden en blogberichten, als voor het deel met schoolkeuzeinformatie.

Rapportage over totaal aantal dossiers en voorlichtingen en aantal in de wijk

Onder de noemer 'De wijk in!' wordt actie ondernomen om het bereik in kwetsbare wijken te vergroten. Deze activiteiten dragen bij aan de opbrengsten van de standaarddiensten 'advies' en 'voorlichting'. De dossiers die tot stand komen via gastspreekuren zullen in de verantwoording meetellen bij het totaal aantal geregistreerde dossiers. Het aantal voorlichtingen i.s.m. maatschappelijke partners telt mee in het totaal aantal voorlichtingen. De registratie wordt zodanig ingericht dat het aantal dossiers uit gastspreekuren en het aantal voorlichtingen i.s.m. maatschappelijke partners ook uitgesplitst gerapporteerd kan worden.

Registratie van vragen via chatfunctie in webinars

Wanneer een kwestie wordt voorgelegd aan de helpdesk wordt daar een dossier van aangemaakt. De registratie dient meerdere doelen: cliëntondersteuning door het helpdeskteam en analyses t.b.v. kwaliteitsverbetering, signalering en verantwoording. In 2020 en 2021 zijn de voorlichtingen vanwege corona regelmatig uitgevoerd in de vorm van een webinar. Vragen die in de chatfunctie van een webinar verschijnen zijn digitaal beschikbaar en kunnen daarom relatief eenvoudig als dossier opgeslagen worden. Om geen extra registratiesysteem te hoeven inrichten is gekozen is om deze vragen op te slaan in hetzelfde systeem als waarin de helpdesk dossiers opslaat. Dat gebeurt wel met de vermelding 'webinar' zodat deze vragen later uitgesplitst kunnen worden. Mondeling gestelde vragen tijdens webinars en fysieke voorlichtingen worden zelden geregistreerd, omdat dit voor de voorlichter te lastig is om te noteren tijdens het presenteren.

Registratie van aantal voorlichtingen en schatting bereikte personen

De voorlichtingen worden bijgehouden in de agenda op de website. Aan de hand van deze agenda kunnen rapportages worden opgesteld over voorlichtingen per type instellingen (school of maatschappelijke partnerorganisatie), onderwerp en stadsdeel. In het verleden is wel eens geprobeerd het aantal bezoekers per voorlichting bij te houden, dit bleek in de praktijk voor de aanwezige voorlichter vrij lastig om precies te doen. De ervaring leert dat het aantal deelnemers aan een voorlichtingsactiviteit op scholen schommelt tussen de 20 en 50 met uitschieters naar ruim 100. Bij maatschappelijke partnerinstellingen ligt het aantal deelnemers meestal iets lager, tussen de 5 en 25. Zonder precieze telling kan voor voorlichtingen op scholen als conservatieve schatting

gerekend worden met 25 deelnemers per keer en met voorlichtingen bij maatschappelijke partners met 15 deelnemers per keer. Daarmee is de schatting dat OCO in 2022 met 40 à 60 voorlichtingsactiviteiten op scholen 1.500 à 2.000 personen bereikt en met 20 à 30 voorlichtingsactiviteiten bij maatschappelijke partnerorganisaties 300 à 450 personen. Deze aantallen maken ook duidelijk dat de voorlichtingen een belangrijk instrument zijn om de bekendheid van OCO te vergroten, zeker gezien dat met voorlichtingen over overstapmomenten een groot deel van het cohort bereikt wordt.

Registratie schoolnaam als meest betrouwbare meting van spreiding bereik

De helpdesk vraagt bij het in behandeling nemen van een dossier naar de schoolnaam, iets meer dan een kwart van de cliënten is bereid die te geven. OCO streeft wel naar de registratie van een hoger percentage maar het is niet realistisch om hierin een significante stijging te verwachten. Om uitspraken te kunnen doen over de spreiding van het bereik van OCO over stadsdelen en naar schoolweging zijn dossiers over meerdere jaren nodig. OJZ heeft gevraagd na te denken over alternatieven zoals uitvragen van postcode of stadsdeel, maar die verhogen de drempel tussen cliënt en OCO nog meer. Bovendien heeft OCO volgens de AVG een gerechtvaardigd belang nodig voor het verwerken van dergelijke gegevens. Verwerken van de schoolnaam is een gerechtvaardigd belang omdat schoolkenmerken een rol kunnen spelen bij mogelijke oplossingen en omdat OCO daarmee zicht krijgt op de kwaliteit van scholen in brede zin. Verwerken van postcode of stadsdeel dient enkel het belang van de subsidiegever en niet direct dat van OCO en vormt daarmee een onnodig risico met betrekking tot de AVG, zeker gezien het alternatief dat met de registratie van de schoolnaam voorhanden is. De registratie van dossiers via gastspreekuren bij maatschappelijke partners zal nog wel kunnen bijdragen aan beter zicht op de spreiding van het bereik.

Wensen aangaande verslaglegging: cijfers, voorbeelden en inzoomen

Met OJZ is besproken dat in de verslaglegging naast cijfermatige informatie voortaan ook praktijkvoorbeelden worden opgenomen. Ook is besproken dat ten behoeve zicht op kansengelijkheid wordt ingezoomd op thema's, sectoren of zwaarte van geregistreerde dossiers als zich opvallende verschillen voordoen tussen stadsdelen.

Begroting

Volgens opgave van OJZ bedraagt de voor OCO gereserveerde begrotingssubsidie na indexering met 1,5% in 2022 477.891 euro. Dit subsidiebedrag wordt in deze aanvraag aangewend voor de volgende kosten:

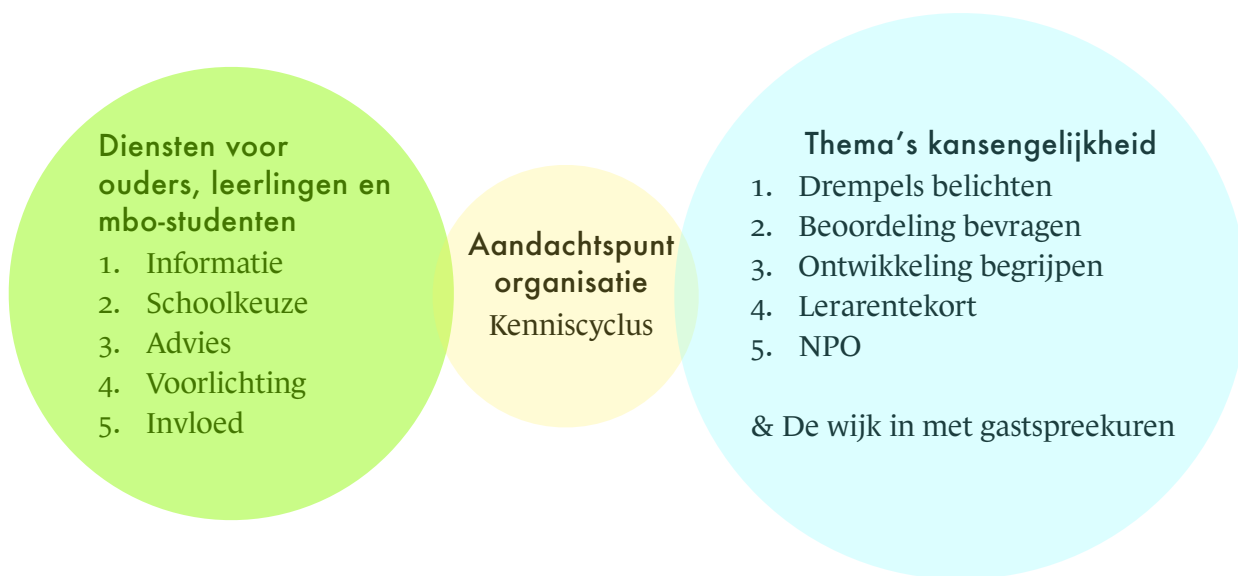
Begroting 2022 (bedragen in duizenden euro's)

personeel in vast dienstverband en stagiaires	306
expertise passend onderwijs	30
coördinator schoolkeuzeinfo	38
inzet oud-stagiaires ondersteuning analyse, schoolinfo en organisatie	15
jaarlijkse update mbo-zoeker	5
ontwerp & programmeren	30
kantoorkosten	45
freelance blog en/of video	5
projectbudget (zaalhuur, drukwerk, etc)	4

Aangevraagde subsidie 2022	478
-----------------------------------	------------

Werkwijze OCO

Versie 23 november 2021

Inhoud

Terugblik en vooruitblik	3
Wat is OCO?	3
Wat maakt OCO bijzonder?	3
Na groei komt onderhoud	3
Diensten	4
Bijstellingen	4
1 Informatie	5
2 Schoolkeuze	6
3 Advies	7
4 Voorlichting	8
5 Invloed	9
Kansengelijkheid	10
1 Drempels	10
2 Beoordeling	10
3 Ontwikkeling	10
4 Lerarentekort	11
5 NPO	11
De wijk in!	11
Bijlage – Spreiding vragen over stadsdelen	12
Bijlage – Spreiding vragen naar schoolweging	13
Bijlage – Toelichting op streefdoel aantal dossiers	14
Bijlage – Reflectie op bereik	15
Bijlage – Leerrecht	16
Bijlage – Historie van OCO	17
Bijlage – Amendement Schaapman	18

Terugblik en vooruitblik

Wat is OCO?

Voor de optimale ontwikkeling van een kind is goed onderwijs cruciaal. Bij een schoolloopbaan doen zich keuzes voor, zowel bij schoolkeuze als bij schoolproblemen. Ouders, verzorgers, leerlingen en studenten verkeren in een afhankelijkheidsrelatie ten opzichte van school en hebben behoefte aan onafhankelijke informatie om op te komen voor hun rechten en pedagogisch partnerschap te ontwikkelen. OCO voorziet daarin sinds 2006. Het werkterrein van OCO omvat vve, basisonderwijs, voortgezet onderwijs, mbo en speciaal onderwijs. Hieronder valt ook aandacht voor passend en inclusief onderwijs. Verder besteedt OCO aandacht aan de overstap mbo-ho en vo-ho en (in bescheiden mate) de start in het ho van eerstegeneratiestudenten.

Wat maakt OCO bijzonder?

Onafhankelijke en integrale dienstverlening

De visie van grondlegger Karina Schaapman was dat OCO onafhankelijk is en integrale diensten levert. Dat blijkt keer op keer in de praktijk te kloppen. Ouders informeren regelmatig naar de onafhankelijkheid voordat ze OCO in vertrouwen nemen. Ook bestuurders en politici begrijpen dat OCO alleen maar kan functioneren in een complex krachtenveld als het zich neutraal opstelt qua gezindte of politieke kleur. Ook de integrale dienstverlening heeft zijn waarde bewezen, schoolkeuzeinformatie en uitleg over rechten en plichten versterken elkaar. Het amendement Schaapman vormt nog steeds het fundament onder OCO en is als bijlage opgenomen. En dat geldt niet alleen voor het 'wat' maar ook voor het 'hoe'. Rechtvaardigheidsgevoel en empathie vormden de rode draad in de acties van Karina Schaapman en zijn dat nog steeds voor OCO.

Lokale organisatie met groot bereik

De herkomst van de vragen die OCO binnen krijgt is vrij gelijkmatig verspreid over de stadsdelen (zie bijlage Spreiding vragen over stadsdelen). Ook valt op dat OCO relatief veel vragen binnen krijgt van ouders met kinderen op basisscholen met een zware schoolweging (zie bijlage Spreiding vragen naar schoolweging). Bovendien is, ter vergelijking, het bereik van OCO dubbel zo hoog als dat van onze gewaardeerde landelijke partner Ouders & Onderwijs (zie bijlage Reflectie op bereik). Dat relatieve succes qua bereik is enerzijds te danken aan het feit dat OCO een lokale organisatie is die de weg kent in Amsterdam, anderzijds is het te danken aan de sterke website.

Na groei komt onderhoud

Zwaartepunt voor de organisatie de komende jaren is de kenniscyclus binnen OCO. Doel is om te leren van de aan OCO voorgelegde vragen en daarmee de kennisbank te verbeteren. Hiervoor vindt in het hart van OCO een analyseproces plaats waar het hele team bij betrokken is. De analyses leveren ook bruikbare signalen op. De afgelopen jaren is het websitebezoek steeds doorgegroeid en is de website behoorlijk uitgedijd. Na groei komt nu het accent te liggen op kwaliteit en het daarvoor noodzakelijke onderhoud. Daarvoor is een redactiekalender ontwikkeld. Schooljaar 2021-2022 wordt het eerste jaar dat met die kalender ervaring wordt opgedaan.

Diensten

Bijstellingen

Het nieuwe plan vergt enkele bijstellingen in de structuur. In voorgaande periode waren de diensten ingedeeld in vijf functies: 1) informatievoorziening, 2) individueel advies, 3) signalering, 4) collectieve belangenbehartiging, 5) gemeentelijk beleidsadvies.

Inmiddels hebben de voorlichtingen die OCO verzorgt op scholen en bij maatschappelijke partners in de stad zo'n vlucht genomen dat deze in het nieuwe plan als aparte dienst genoemd worden.

Voorheen waren antwoorden op veelgestelde vragen en schoolkeuzeinformatie twee componenten onder informatievoorziening, in het nieuwe plan worden ze uitgesplitst. Schoolkeuzeinformatie blijft een van de pijlers onder OCO.

Signalering is in het nieuwe plan meer onderdeel van de organisatie dan van een op onderwijsconsumenten gerichte dienst. Uiteraard worden signalen nog wel steeds neergelegd in het veld. De eerdere functies collectieve belangenbehartiging en gemeentelijk beleidsadvies worden samengevoegd tot invloed.

Deze herschikking van functies biedt een meer adequate beschrijving van wat OCO doet, is extern eenvoudiger te communiceren en sluit intern beter aan op de taakverdeling.

Een ontwikkeling die de komende maanden nog moet uitkristalliseren is de taak van samenwerkingsverbanden om een regionaal steunpunt passend onderwijs voor ouders en leerlingen in te richten, conform een leidraad van OCW die binnenkort verschijnt. Uit eerste contacten met de samenwerkingsverbanden is gebleken dat deze menen dat OCO deze rol reeds vervult. Misschien dat bij de implementatie van de leidraad van OCW blijkt dat toch een bijstelling van de plannen van OCO nodig zal zijn.

1 Informatie

Het voornaamste doel van de informatievoorziening via de website is de ongelijke informatiepositie van ouders en leerlingen ten opzichte van school te compenseren, ten behoeve van een gelijkwaardig educatief partnerschap. Hiervoor worden twee activiteiten gecontinueerd, antwoorden op veelgestelde vragen en blogberichten:

Per onderwijssector (van voorschool tot mbo), overstapmomenten of hoofdthema zijn veelgestelde vragen met antwoorden te vinden over rechten en plichten op de website. Ze zijn neutraal van toon, toegankelijk geschreven en feitelijk en juridisch correct. Daarnaast wordt geleidelijk ook content ontwikkeld om ouders een beter beeld te geven over de ontwikkeling die kinderen op school doormaken. Hier is in het voorjaar van 2021 al een aanzet toe gedaan met een reeks artikelen, per leerjaar gekoppeld aan 'Wat leren kinderen op de basisschool?' Dat is een ambitie die verder reikt dan – het vaak genoemde – ouders wegwijs maken in het onderwijssysteem, het draagt bij aan educatieve geletterdheid (vergelijkbaar met health literacy uit de gezondheidszorg).

Incidenteel verschijnen blogberichten in de vorm van nieuwsberichten, datablogs of interviews. Daarin worden voor de positie van ouders en leerlingen of studenten relevante knelpunten, veranderingen of good practices beschreven. Ook helpen de blogberichten om een gezicht te geven aan leerlingen, studenten, ouders en professionals.

De afgelopen jaren is het bezoek gegroeid tot circa 1,5 miljoen unieke bezoekers per jaar. Omdat uitbreiding van het budget om de redactiecapaciteit verder te vergroten niet aan de orde is, kan niet zondermeer gerekend worden op verdere groei. Voor de vindbaarheid is OCO sterk afhankelijk van Google als dominante zoekmethode via een webbrowser. Mocht internet in de komende jaren sterk van karakter veranderen, dan kan dit consequenties hebben voor bezoekersaantallen. De inspanningen de komende jaren voor de kennisbank zijn voor een groot deel gericht op onderhoud, op het actualiseren van artikelen en nader inspelen op de behoefte zoals die blijkt uit binnengekomen vragen.

Voorzien in artikelen over veelgestelde vragen

- Activiteit: actuele kennisbank met veelgestelde vragen van vve tot mbo.
- Meetbaar streefdoel: vragen en antwoorden zijn niet ouder dan drie jaar.

Informeren over relevante ontwikkelingen

- Activiteit: incidenteel verschijnende blogberichten.
- Beschrijvend streefdoel: draagt bij aan leerrecht (zie ook p. 17) en/of sluit aan op thema kansengelijkheid (zie ook p. 10).

2 Schoolkeuze

Ten behoeve van een bewuste en verantwoorde schoolkeuze verzamelt OCO op onafhankelijke wijze schoolkeuzeinformatie.

Als het gaat om po, vo en so is de primaire bron voor beschrijvende informatie de schoolgids. OCO gebruikt die als bron omdat die door de ouders in de medezeggenschapsraad geaccordeerd is, wervingsbrochures zijn dat bijvoorbeeld niet. Daarnaast verzamelt OCO open data van DUO en uit andere bronnen. Voor het mbo biedt OCO een opleidingszoeker die doorlinkt naar de website van de betreffende opleiding. Daarnaast bevat de website van OCO pagina's over de schoolbesturen waar contactgegevens en verantwoordingsdocumenten te vinden zijn.

In de praktijk bleek het de afgelopen jaren soms lastig om basale onderscheidende informatie te stroomlijnen om te voorzien in de behoefte van ouders en leerlingen. Bij schoolkeuze speelt bijvoorbeeld de vraag of een school zelfstandigheid voorop zet en daarbij veel ruimte biedt, of dat de school heel gestructureerd en directief te werk gaat. Schoolgidsen zijn daar niet altijd duidelijk in. Als dit niet uit schoolgidsen te halen is, dan gaat OCO hier scholen gestructureerd op bevragen om in de keuzeinformatie te kunnen voorzien.

Ook blijft het een uitdaging om leerresultaten op een relevante wijze te tonen. Denk voor het vo bijvoorbeeld aan een overzicht van op- en afstroomresultaten, of een overzicht met welk basisschooladvies het uiteindelijke diploma is gehaald. Hiermee hoopt OCO verborgen kwaliteit te tonen en de hype in andere gevallen door te prikken. Hetzelfde geldt voor het basisonderwijs waar wel een Amsterdamse Staat van het Onderwijs is uitgebracht waarin gemeld wordt dat er forse verschillen tussen scholen zijn, maar deze nog voor ouders en leerlingen verborgen blijven.

De geboden schoolkeuzeinformatie is onderscheidend in dubbele zin: OCO maakt duidelijk waarin scholen zich van elkaar onderscheiden en verzamelt gegevens die niet bij andere bronnen te vinden zijn. Behalve dat de geboden informatie ondersteunend is op het moment van schoolkeuze, helpt de schoolinformatie ouders en verzorgers van zittende leerlingen ook om scholen aan te spreken op het gerealiseerde onderwijs.

Tot dusverre is de schoolinformatie grotendeels verzameld met inzet van flexkrachten. Deze doen waardevol werk maar de ontwikkelrichting voor deze pagina's is toch meer de datajournalistieke kant. Bovendien is de uitvoering te versnipperd geweest. Het onderwerp verdient een eigen coördinator, net zoals bij de meeste andere functies van OCO.

Schoolkeuzeinformatie bieden

- Activiteit: dekkend aanbod van schoolkeuzeinformatie verzamelen voor po, vo, so, mbo (voorschool nog in onderzoek).
- Beschrijvend streefdoel: onderscheidende beschrijvingen en leerresultaten.

3 Advies

OCO biedt leerlingen, studenten, ouders en verzorgers ondersteuning bij het behartigen van hun belangen en het aangaan van de dialoog met school of relevante professionals. Daarbij kan het gaan om keuzevraagstukken of wensen, of om knelpunten die ze ervaren. De ondersteuners bij de helpdesk hebben inhoudelijke kennis van de wetgeving, het onderwijsveld, de principes van belangenbehartiging en oog voor de diversiteit in de stad Amsterdam. De helpdesk beschikt over een achterwacht voor complexe dossiers op het gebied van passend onderwijs en mbo.

De ondersteuning is erop gericht dat de cliënt zelf verder kan met het vraagstuk, OCO treedt niet op namens de cliënt. Eerst wordt de cliënt geholpen de informatie- of hulpvraag duidelijk te krijgen en wordt verkend of de kwestie al met school besproken is. De ondersteuning bestaat uit het wegwijs maken in het onderwijssysteem of in de keuzeinformatie, het verstrekken van informatie over rechten en plichten in het onderwijs, uitleg over procedures, hulp bij correspondentie, voorbereiding op een gesprek, of actief doorverwijzen. Zeer incidenteel is het mogelijk om gesprekken van de cliënt met school of instanties bij te wonen, maar in principe valt intensieve begeleiding buiten het bestek van OCO.

Inzet is steeds dat problemen voorkomen worden, dan wel voorkomen wordt dat ze groter worden. Oog voor de balans tussen regels en emoties, zowel bij de cliënt als bij de school, is belangrijk bij de acceptatie van het advies. De-escalerende aanpak is de afgelopen jaren in de praktijk het meest effectief gebleken, gericht op herstel van de samenwerking tussen ouders, leerling en school. Soms lukt dat niet en wordt doorverwezen naar een onderwijsconsulent of wordt begeleiding geboden bij de gang naar een klachtencommissie of andere procedures.

De helpdesk is per telefoon en WhatsApp bereikbaar, of per e-mail. Desgewenst kan een afspraak gemaakt worden voor een persoonlijk gesprek op kantoor. Ook experimenteert OCO met gastspreekuren bij maatschappelijke partners, zie hiervoor de paragraaf Kansengelijkheid.

Veel vragen komen binnen via de website. Het aantal dossiers kan de komende jaren fluctueren vanwege gepland onderhoud aan de kennisbank en omdat de balans tussen digitale en fysieke activiteiten iets verschuift naar meer fysiek (zie hiervoor ook de bijlage Toelichting op streefdoel dossiers).

Helpdesk aanbieden

- Activiteit: ouders en leerlingen kunnen informatie of advies vragen aan de helpdesk via telefoon, WhatsApp, e-mail, of in een persoonlijk gesprek op kantoor of op een gastspreekuurlocatie.
- Meetbaar streefdoel: 1.250 à 1.500 dossiers per jaar (plafond 2.000 per jaar).

4 Voorlichting

Voorlichtingen over overstapmomenten of over rechten en plichten vormen inmiddels een belangrijk onderdeel van het dienstenpakket van OCO. Voor ouders die tijdens de schoolloopbaan van hun kind nog niet op zoek zijn gegaan naar onafhankelijke informatie of advies is een voorlichting vaak de eerste kennismaking met OCO. Sinds we cliënten van de helpdesk bevragen hoe ze bij OCO terecht zijn gekomen is 'via een voorlichting' een veelgehoord antwoord.

De afgelopen jaren heeft OCO jaarlijks rond de 70 basisscholen bezocht om voorlichting te verzorgen over de overstap po-vo. Vorig schooljaar waren het er zelfs 91 door de inzet van webinars vanwege corona. Docenten, directeuren en IB-ers zijn blij met de onafhankelijke uitleg van de kernprocedure en loting. In die zin vormen de voorlichtingen ook een investering in het vertrouwen van scholen in OCO.

Na eerdere vertraging door corona is afgelopen schooljaar ook een serie voorlichtingen op gang gekomen over de basisschoolkeuze en het stedelijk toelatingsbeleid. Hiervoor wordt samengewerkt met kinderopvangorganisaties. Dit wordt gecontinueerd en zo mogelijk uitgebreid.

Ook de overstap vmbo-mbo heeft aandacht. OCO is te gast op vmbo's om uitleg te geven over de overstap. Ook is in samenwerking met het SWV VO en het decanennetwerk een mbo-kit ontwikkeld met o.a. een informatieposter en een spel om jongeren voor te bereiden op hun studiekeuze.

Behalve met onderwijsinstellingen werkt OCO ook samen met maatschappelijke organisaties. Afgelopen schooljaar zijn er ook voorlichtingen gegeven op diverse locaties van Studiezalen. Ook investeert OCO in de (na)zomer in contacten met vrouwenorganisaties als bijvoorbeeld Nisa for Nisa en Stichting Single Supermom. Voor dergelijke organisaties biedt OCO een algemene voorlichting over rechten en plichten of een themavorlichting op verzoek.

Wanneer de bestaande voorlichtingen doorontwikkeld zijn ontstaat er geleidelijk ruimte om nieuwe voorlichtingen te ontwikkelen. Bij voorkeur komen deze vraaggericht tot stand. De ervaring uit het verleden leert wel dat het effectiever is qua logistiek en bereik om niet teveel verschillende voorlichtingsprogramma's te hebben. Een vraagteken van een andere orde is of digitale bijeenkomsten 'post corona' zullen blijven bestaan of verdwijnen.

Voorlichtingen aanbieden

- Activiteit: voorlichtingen verzorgen voor verschillende leeftijden over overstapmomenten en rechten & plichten.
- Meetbaar streefdoel: 60 à 80 voorlichtingen, met prioriteit voor Zuidoost, Nieuw-West, Noord of kwetsbare groepen elders in de stad.

5 Invloed

Ouders, leerlingen en studenten willen invloed kunnen uitoefenen op de gang van zaken op school, of op het beleid van het schoolbestuur, bovenbestuurlijk overleg zoals BBO of OSVO, samenwerkingsverband, gemeente of rijksoverheid. Invloed is als individu mogelijk maar vaker effectief als groep. OCO fungeert daarin als wegwijzer en faciliteert met kennis.

Ook kan OCO het initiatief nemen door ouders, verzorgers, leerlingen of studenten uit te nodigen om zich op een bijeenkomst uit te spreken over een actueel thema ten overstaan van bestuurders of politici.

Formele medezeggenschap binnen onderwijsinstellingen wordt versterkt met het platform Raadgevers dat zorgt voor uitwisseling van ervaring en kennis tussen medezeggenschappers. Raadgevers vraagt daarbij ook aandacht voor het contact tussen medezeggenschap en achterban en voor de kwaliteit van de medezeggenschap.

Tenslotte oefent OCO zelf ook invloed uit namens ouders, leerlingen en studenten vanuit de casussen en op basis van het leerrecht. Dit gebeurt met kritische blogs, door signalen vanuit de helpdesk neer te leggen bij bestuurders of politici in Amsterdam, of door in samenwerking met Ouders & Onderwijs signalen neer te leggen bij OCW of parlement.

Organiseren invloed

- Activiteit: wegwijzen, faciliteren, signaleren.
- Beschrijvend streefdoel: overzicht formeel uitgebrachte signalen.

Medezeggenschap versterken:

- Activiteit: bijeenkomsten medezeggenschapsplatform Raadgevers.
- Meetbaar streefdoel: 2 bijeenkomsten per jaar.

Kansengelijkheid

Aan de hand van vijf thema's probeert OCO een bijdrage te leveren aan de maatschappelijke discussie over kansengelijkheid. Het lerarentekort en het Nationaal Programma Onderwijs (het corona herstelprogramma voor het onderwijs, NPO) zijn grote 'externe' onderwerpen die merkbare gevolgen zullen hebben voor ouders en leerlingen. Drempels, beoordeling en ontwikkeling zijn aspecten van kansengelijkheid waar OCO iets kan betekenen door zaken te belichten vanuit ouderperspectief. Deze thema's bieden stof voor publicaties en bijeenkomsten.

OCO heeft al een traditie met bijeenkomsten over kansengelijkheid: over stapelaars, onderadvisering of empathie en passend onderwijs. Voor een deel van de nieuwe thematische bijeenkomsten wordt geëxperimenteerd met co-creatie, om ouders en/of leerlingen of studenten met onderwijsprofessionals in gesprek te brengen en samen tot verbeteringen te komen. Met vorminterventies vanuit 'social design' wordt een uitnodigende setting gecreëerd, die benadrukt dat het waardevol is te luisteren naar ervaringsdeskundigen die zelden een podium krijgen. Dat levert een andere type gesprek op dan formele medezeggenschap (wat OCO met Raadgevers stimuleert). Een andere reden om met co-creatie aan de slag te gaan rondom kansengelijkheid is dat het mogelijkheden biedt tot vruchtbare samenwerkingen met scholen en bestuurders.

1 Drempels

Kansengelijkheid bestaat uit een opeenstapeling van hindernissen waarbij achtergestelde leerlingen iedere keer in het nadeel zijn ten opzicht van bevoorrechte leerlingen. Sommige van deze drempels zitten ingebakken in het onderwijssysteem, andere bestaan uit onbewust gedrag. Er is al veel onderzoek naar gedaan en veel over geschreven, met onder andere een pleidooi voor latere selectie als gevolg. We zetten de schijnwerpers op een aantal drempels en laten leerlingen en hun ouders of verzorgers aan het woord laten hoe ze die in de praktijk beleven.

2 Beoordeling

Ieder jaar krijgt OCO te maken met vragen over onderadvisering, zittenblijven of afstroom. Ouders voelen zich regelmatig overvallen door beoordelingsbeslissingen of missen een onderbouwing. Ieder beoordelingsmoment is een potentiële ongelijkheidsvergroter. Hoe verhoudt het systeem dat scholen hebben ingericht om hun leerlingen te beoordelen zich tot hun ambitie om kansen te bieden? Gaan scholen daar verschillend mee om? Is er iets te verbeteren als we dit onderwerp uitdiepen en leerlingen, ouders en verzorgers en school hierover met elkaar in gesprek brengen?

3 Ontwikkeling

De website van OCO bevat veel artikelen over rechten en plichten, geordend naar onderwijsleeftijd of thema. Sinds enige tijd besteedt de redactie ook meer aandacht aan een andere vorm van empowerment, namelijk kennis over de ontwikkeling die een kind doormaakt op school. Dit draagt bij aan een beter begrip van wat op school gebeurt en biedt aanknopingspunten voor ondersteunend gedrag thuis. Deze lijn wordt de komende jaren geleidelijk verder uitgewerkt.

4 Lerarentekort

Het lerarentekort hangt nog als een slagschaduw boven het onderwijs in Amsterdam, ondanks de recente investeringen vanuit het Rijk en de gemeente om het werken in Amsterdam aantrekkelijker te maken. OCO heeft al eerder aandacht besteed aan het lerarentekort met een bijeenkomst van Raadgevers over het noodplan voor het lerarentekort en een schoolportret van een van de pilotscholen waar het noodplan in werking is gezet en zal dat blijven doen.

5 NPO

Hoe pakt het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) om corona-achterstanden te herstellen straks uit? De eerste indruk was dat de plannen overhaast moesten worden ingediend. De tweede indruk was dat het extra geld als een sloopkogel door het fragiele bouwwerk ging dat was opgebouwd om het lerarentekort te stabiliseren. Zal straks blijken dat de door corona opgelopen achterstanden overal zijn weggewerkt of blijken er straks toch weer grote verschillen te zijn?

Bijdragen aan de discussie over kansengelijkheid

- Activiteit: bijeenkomsten, deels in co-creatie, en publicaties.
- Meetbaar doel: jaarlijks enkele blogberichten en een bijeenkomst (eventueel in combinatie met het project Raadgevers).

De wijk in!

Kansengelijkheid vraagt om meer fysieke ontmoeting. Zeker na de coronaperiode, waarvan natuurlijk ongewis is of die de komende jaren nog voor nieuwe complicaties in het maatschappelijke verkeer gaat zorgen. OCO trekt daarvoor de (kwetsbare) wijken in en experimenteert in aanvulling op voorlichtingen met gastspreekuren bij maatschappelijke partners.

Vanuit eerdere ervaringen is bekend dat dit gezien het karakter van de partnerorganisaties (migrantenorganisaties, vrouwenorganisaties, weekendscholen e.d.) meestal tijdelijke projecten zijn met een sterk wisselende opkomst en opbrengst. Er is geen capaciteit bij de huidige omvang van OCO om gelijktijdig meerdere locaties te openen in de stad. Daarom zullen de gastspreekuren, als ze voldoende aanslaan, opduiken op verschillende momenten op verschillende plekken in de stad. De gastspreekuren dragen bij aan het bereik van OCO onder minder digitaal actieve ouders. Ze moeten gezien worden als een tijdelijke aanvulling op de dienstverlening en niet als een structureel inzetbare dienst.

Bijdragen aan de discussie over kansengelijkheid

- Activiteit: gastspreekuren i.s.m. maatschappelijke partnerorganisaties.
- Beschrijvend doel: fysiek contact met moeilijk bereikbare ouders.

Bijlage – Spreiding vragen over stadsdelen

Dat de helpdesk van OCO er redelijk in slaagt om door ouders uit de verschillende stadsdelen in min of meer gelijke mate gevonden te worden blijkt uit een analyse van de schoolnamen bij geregistreeerde vragen uit de afgelopen vier schooljaren.

Ongeveer een op de drie à vier ouders noemt de betreffende schoolnaam in een dossier. Door te tellen hoe vaak een basisschool voorkomt in de dossiers de afgelopen jaren kan een beeld geschetst worden van de spreiding over de stadsdelen, omdat basisschoolkinderen veelal in de buurt van de school wonen. Om tot een behoorlijk aantal scholen te komen is een ruime periode van vier schooljaren gebruikt.

Dit levert 608 dossiers op waarbij de naam van de basisschool bekend is. Per stadsdeel is het aantal vragen per basisschool opgeteld en gedeeld door het aantal leerlingen per stadsdeel. Dat percentage schommelt in alle stadsdelen rond de 1%. Zuidoost blijft iets achter met 0,7%. Nieuw-West scoort 1,1%. Centrum 0,9% en Zuid 1,0%.

Als ook de recent geregistreeerde vragen uit webinars, via voorlichtingen en niet rechtsreeks via de helpdesk, worden meegenomen is het aantal vragen waarbij de basisschool bekend is 716. Dan is het verschil in bereik tussen de stadsdelen kleiner. Zuidoost scoort dan 1,0% en Zuid 1,1%.

Vergelijking percentages vragen met vermelding basisschool per stadsdeel (inclusief vragen uit webinars)

Bron CBS	leerlingen per stadsdeel in 2019/2020	vragen per stadsdeel in de vier schooljaren '17/'18 tm '20/21	%
Centrum	3.836	41	1,1
West	9.050	124	1,4
Nieuw-West	12.364	150	1,2
Zuid	10.856	124	1,1
Oost	10.652	120	1,1
Noord	8.277	89	1,1
Zuidoost	6.884	68	1,0
Amsterdam	61.919	716	1,2

Vergelijking percentages vragen met vermelding basisschool per stadsdeel (exclusief vragen uit webinars)

Bron CBS	leerlingen per stadsdeel in 2019/2020	vragen per stadsdeel in de vier schooljaren '17/'18 tm '20/21	%
Centrum	3.836	36	0,9
West	9.050	110	1,2
Nieuw-West	12.364	130	1,1
Zuid	10.856	105	1,0
Oost	10.652	95	0,9
Noord	8.277	86	1,0
Zuidoost	6.884	46	0,7
Amsterdam	61.919	608	1,0

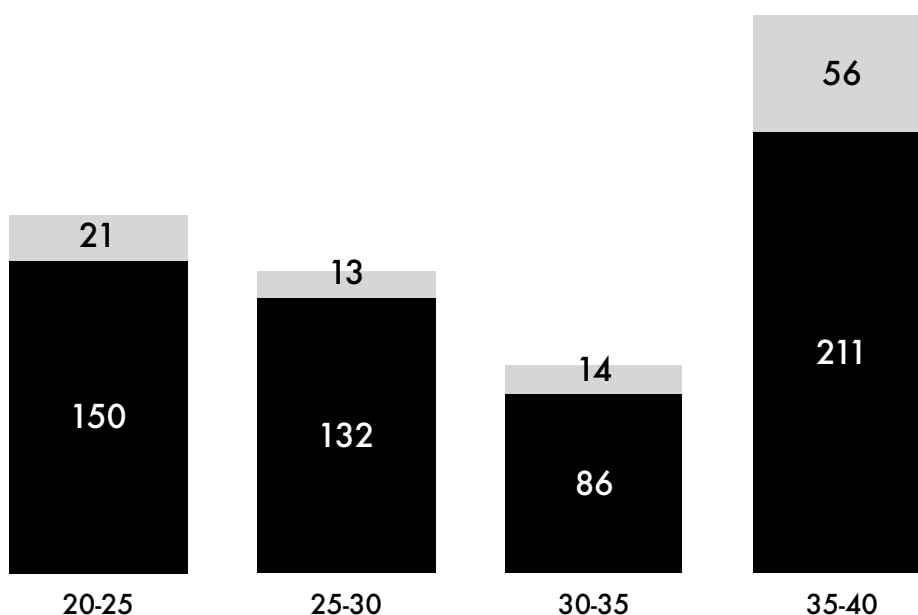
Bijlage – Spreiding vragen naar schoolweging

Om iets te kunnen zeggen over de verdeling tussen hoog- en laagopgeleide ouders die een beroep doen op OCO is gekeken naar de schoolweging van de basisscholen waarvan de naam bekend is in een dossier.

De schoolweging is verdeeld in vier groepen: 20-25, 25-30, 30-35, 35-40. Hoe hoger de schoolweging, hoe meer kans op achterstanden en hoe waarschijnlijker dat de populatie bestaat uit kinderen van relatief laagopgeleide ouders.

Uit de afgelopen vier schooljaren 2017-2018 t/m 2020-2021 is van 683 dossiers zowel de schoolnaam als de schoolweging bekend. In het laatste schooljaar, 2020-2021, zijn ook vragen uit webinars geregistreerd. Omdat onzeker was of die het beeld zouden vertekenen zijn die apart geteld, grijs in het staafdiagram. Het bereik van OCO blijkt het grootst bij de scholen die vallen in het zwaarste kwart qua schoolweging.

Geregistreerde vragen naar schoolweging

Door OCO geregistreerde vragen uit de periode 1/8/2017-31/7/2021 waarbij de schoolnaam bekend was verdeeld naar schoolweging en waarbij de schoolweging van de betreffende school bekend was (n=683). Deze zijn opgesplitst in geregistreerde vragen die binnenkwamen bij de helpdesk (zwarte staven) en tijdens webinars geregistreerde vragen (grijze staven).

Bijlage – Toelichting op streefdoel aantal dossiers

De verwachting was dat nadat het werkterrein was uitgebreid met vve en mbo het aantal dossiers per jaar geleidelijk zou groeien van ruim duizend naar circa 1.500 per jaar. Hoewel die ontwikkeling trager is verlopen dan verwacht is die verwachting er op het moment van schrijven nog steeds.

Door corona is de ontwikkeling wel vertraagd. Afgelopen schooljaar kwam OCO met 1.414 geregistreerde vragen in de buurt van het streefdoel.

Veel vragen komen binnen via de website. Die is de afgelopen jaren fors gegroeid en vraagt de komende periode onderhoud. Dat kan een tijdelijke daling van het aantal dossiers als gevolg hebben.

Dit effect kan nog worden versterkt als OCO tijdelijk iets meer fysieke activiteiten ontplooit ten koste van digitale inzet. Met name het houden van gastspreekuren bij maatschappelijke partners in de stad kost veel capaciteit om voor te bereiden en de opbrengst en continuïteit van deze acties is ongewis.

De verwachting is dat met deze gastspreekuren een aantal ouders bereikt kan worden dat digitaal de weg niet weet te vinden naar OCO. Dat is positief omdat verondersteld mag worden dat deze ouders tot de meest kwetsbare groepen behoren. Maar door het onttrekken van capaciteit aan de digitale dienstverlening van OCO bestaat de kans dat het totaal aantal bereikte ouders, leerlingen en studenten iets in zal zakken.

Al met al is er gerede kans dat het aantal geregistreerde vragen de komende jaren zal schommelen tussen de 1.250 en 1.500. Dit is nog ongeacht externe factoren zoals nieuwe lockdowns of andere onvoorziene omstandigheden.

Bij een gelijkblijvende verdeling tussen lichtere informatievragen en zwaardere probleemdossiers wordt de grens van de capaciteit van OCO bereikt bij 2.000 geregistreerde vragen per jaar. De huidige verhouding is circa 5:1. Als de verhouding verschuift naar meer zware dossiers zal dit plafond lager liggen. Hetzelfde geldt voor het geval dat het aantal contactmomenten per dossier toeneemt.

Bijlage – Reflectie op bereik

Vergelijking OCO Amsterdam en landelijke organisatie Ouders & Onderwijs

OCO behandelde afgelopen schooljaar circa 1.300 Amsterdamse vragen op ca 150.000 onderwijsgebruikers van vve t/m mbo (en verwees circa 100 binnengekomen vragen door). Ouders & Onderwijs behandelde volgens het jaarverslag over 2020 11.000 uit het hele land op 2,5 miljoen leerlingen in het po en vo.

Dat komt neer op 0,9% van de onderwijsgebruikers in Amsterdam die bij OCO een vraag neerleggen en 0,4% van de landelijke onderwijsgebruikers die een vraag aan Ouders & Onderwijs stellen.

Een mogelijke verklaring voor het relatieve succes qua bereik is enerzijds het feit dat OCO een lokale organisatie is die de weg kent in Amsterdam en ook in enige mate gekend wordt. Anderzijds is het te danken aan de sterke website van OCO, op dit moment qua zoekwoorden sterker dan oudersenonderwijs.nl.

Bereik per sector

Afgelopen schooljaar bediende OCO kennelijk 0,9% van de Amsterdamse leerlingen. Hoe waren die verdeeld over de onderwijssectoren? De overgang po-vo vormt een uitschieter omdat een groot deel van het cohort in de stress zit. Zijn de andere sectoren wel vergelijkbaar in percentages?

Het antwoord is ja, enigszins. De percentages schommelen tussen de 0,4 (mbo) en 0,7 (vo). Wat opvalt is dat als voor vve alleen het aantal geïndiceerde leerlingen genomen wordt het percentage 'normaal' scoort met 0,6.

sector	Amsterdamse leerlingen in deze sector (ca)	aantal dossiers bij OCO schooljaar 2020-2021	percentage
voorschoolleeftijd (incl voorschoolkeuze en schoolkeuze po)	16.000	78	0,5
voorschool (alleen geïndiceerde kinderen)	4.000	25	0,6
po	66.000	329	0,5
po-vo	8.000	458	5,7
vo (incl vmbo-mbo)	42.000	302	0,7
mbo (incl mbo-ho)	27.000	102	0,4

Bijlage – Leerrecht

OCO wil leerlingen, en als primaire belangenbehartigers hun ouders of verzorgers, toerusten om van hun leerrecht gebruik te kunnen maken. Dat vereist dat leerlingen en hun ouders goed geïnformeerd zijn, zodat ze toegerust zijn voor een dialoog met school, op kunnen komen voor hun kind en invloed kunnen uitoefenen om te zorgen dat het onderwijs voorziet in hun behoefte. Op deze manier zet OCO zich al sinds 2006 in op gelijke kansen voor alle Amsterdamse leerlingen om zich optimaal te ontwikkelen.

OCO stelt zich ten doel om de positie van ouders en leerlingen in het Amsterdamse onderwijs te versterken. In de werkwijze van OCO heeft altijd voorop gestaan dat ouders zelf opkomen voor de belangen van hun kind. De informatie op de website en de adviezen van de helpdesk zijn erop gericht dat de ouder zelf in gesprek gaat met de school. Voor de dienstverlening door OCO is onafhankelijkheid een absolute voorwaarde. Informatie vormt het fundament voor alle diensten van OCO.

In gesprekken met ouders en leerlingen is het begrip leerrecht ingevuld. Het betekent in de praktijk:

- Iedere leerling heeft recht op toegang tot onderwijs. Leerlingen mogen niet worden buitengesloten.
- Alle leerlingen hebben recht op gelijke kansen, ongeacht afkomst, achtergrond of plek in de stad.
- Leerlingen hebben het recht zich te ontwikkelen in een veilige en gezonde omgeving.
- Goede informatievoorziening (over rechten en plichten, over het onderwijsaanbod, over de voorzieningen op school, over het schoolbeleid, over de ontwikkeling van de leerling, etc).
- Ouders en leerlingen moeten (binnen bepaalde grenzen) zelf kunnen kiezen voor een school, voor een opleiding, voor een voorschool.
- De kwaliteit van onderwijs en onderwijsondersteuning moet op orde zijn. Indien niet op orde, heeft de school de verantwoordelijkheid om dit te corrigeren en de leerling bij te spijkeren.
- Ouders en leerlingen hebben voldoende inspraak, zowel wat betreft hun individuele situatie, als wat betreft het collectieve beleid van de school. Ze worden serieus genomen.
- Bij beslissingen met grote gevolgen voor de ontwikkeling van een leerling is zorgvuldig handelen vereist, wet- en regelgeving biedt daarbij waarborgen voor leerlingen, ouders en school.
- Leerlingen en hun ouders hebben het recht om gehoord te worden, er dient niet 'over' maar 'met' leerlingen en/of hun ouders gesproken te worden.
- Openheid over onderwijsresultaten, onderwijsbeleid en relevante factoren in de vorm van open data.

Deze invulling sluit aan aan het Kinderrechtenverdrag (IVRK) en de bepalingen omtrent opvoeding en onderwijs uit het Europese Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM). Deze lijst is niet statisch en kan op grond van inbreng en signalen van ouders en leerlingen worden gewijzigd.

Bijlage – Historie van OCO

Karina Schaapman legde als gemeenteraadslid in december 2003 met een amendement op de begroting van de gemeente Amsterdam het fundament voor de Onderwijs Consumenten Organisatie (OCO). Op 6 december 2006 verrichtte ze als gemeenteraadslid samen met toenmalig wethouder Aboutaleb de openingshandeling in De Balie. In haar openingsrede zei ze: “Ouders moeten als direct belanghebbende partij in stelling worden gebracht. Vanaf vandaag kunnen ouders door OCO geholpen worden bij het maken van hun schoolkeuze en kunnen zij er terecht met hulpvragen over het onderwijs.”

De verwachtingen voor OCO zijn de afgelopen vijftien jaar onder de zes onderwijswethouders (Ahmed Aboutaleb, Hennah Buyne, Lodewijk Asscher, Pieter Hilhorst, Simone Kukenheim, Marjolein Moorman) meermaals verschoven: empoweren, mobiliseren, participeren, compenseren. Het belang van ouderbetrokkenheid en educatief partnerschap werd breed gedeeld, wel verschoof de aandacht meer naar de ‘thuisbetrokkenheid’. Al deze elementen zijn inmiddels ingebed in de werkwijze. De toegenomen kansenongelijkheid, met in de slagschaduw daarvan het lerarentekort, eist de laatste jaren veel aandacht en zal dat naar verwachting nog een tijd blijven doen.

De rode draad bleef steeds de versterking van de positie van ouders door middel van onafhankelijke informatie en advies, om ouders in staat te stellen zelf op te komen voor de belangen van hun kind. Bij de start begon OCO met algemene informatie en nieuws. Na de eerste jaren verschoof de focus naar informatie over rechten en plichten. De afgelopen periode is ook aandacht besteed aan het thema ontwikkeling. De belangrijkste les uit het verleden is dat kennis de basis vormt voor alle diensten van OCO.

Een andere constante is het bieden van (constructieve) tegenkracht, zowel richting schoolbesturen als richting gemeente en, in samenwerking met onze landelijke partnerorganisatie, Ouders & Onderwijs, richting rijksoverheid. Tegenkracht is geen doel op zich, OCO werkt constructief samen waar het kan en is kritisch waar het moet. Deze ‘luis in de pels functie’ werd OCO niet altijd in dank afgenomen, maar gemeenteraadsliden vonden dit essentieel. Ze waarschuwden zelfs expliciet om ‘geen grijze muis te baren’.

Dat neemt niet weg dat een andere les uit het verleden blijft gelden: leg uit wat je doet om je legitimiteit en effectiviteit te vergroten en laat ouders en leerlingen zo veel mogelijk zelf aan het woord als het om hun belangen gaat.

De afgelopen jaren is het werkterrein van OCO verbreed. Oorspronkelijk beperkte zich dat tot het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs. De laatste jaren zijn de voorschool en het mbo daaraan toegevoegd. Ook is een beperkte inspanning gedaan gericht op de overgang naar en een succesvolle start in het hoger onderwijs, met name gericht op eerstegeneratiestudenten.

Bijlage – Amendement Schaapman

Gemeentebld

**afd. 1
nr. 783**

**Amendement raadslid mevr. Schaapman c.s. inzake de begroting voor
2004 (vraaggericht onderwijs).**

Amsterdam, 10 december 2003.

Aan de Gemeenteraad

Ondergetekenden hebben de eer voor te stellen:

De Raad,

Gehoord de discussie over de begroting voor 2004;

Overwegende:

dat het noodzakelijk is dat er een omwenteling komt van aanbod naar meer vraaggerichte vormen van onderwijs;
dat ouders en leerlingen een belangrijke bijdrage leveren aan kwaliteitsverbeteringen van het onderwijs, mits hun positie wordt versterkt;
dat adequate informatie een cruciale voorwaarde is voor het vergroten van de betrokkenheid en participatie, het keuzebewustzijn en het kwaliteitsbewustzijn van ouders en leerlingen;
dat de informatie betrouwbaar, objectief en vergelijkbaar moet zijn;
dat de informatie aan moet sluiten bij de vragen van ouders en leerlingen;
dat ouders en leerlingen, maar ook scholen, de informatie op één plek makkelijk moeten kunnen vinden;
dat de informatie niet alleen digitaal beschikbaar moet zijn, maar dat er ook fysiek informatiepunt moet zijn,

Besluit:

- I tot het instellen van een fysiek en digitaal onafhankelijk informatiepunt in de vorm van een consumentenorganisatie die op basis van de informatiebehoefte van ouders en leerlingen zorg gaat dragen voor onder meer informatie over onderwijsresultaten, keuzemogelijkheden en participatie, met als doel de positie van onderwijsvragers te versterken en ouderbetrokkenheid te vergroten en communicatie tussen ouders en school te verbeteren;
- II voor het onder I vermelde structureel een bedrag van 0,3 miljoen euro uit te trekken;
- III het onder II vermelde bedrag te dekken uit regeling winstinhouding Gemeentelijk Havenbedrijf Amsterdam (prioriteit 5, blz. 284 van de begrotingsmissive 2004).

De leden van de Gemeenteraad,

K.C. Schaapman
P.C. Geerdink
Zafer Yurdakul
J.C. Kalt

*(Ingekomen – onder cijferaanduiding 582' – in de avondzitting op woensdag 10 december 2003 en
aangenomen in de middagzitting op donderdag 11 december 2003).*

Verschenen 7 januari 2004.